

CICLURI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR: REGULI DE REALIZARE A CONEXIUNII ȘI A CONTINUITĂȚII

Carolina ȚURCANU

Universitatea este o organizație care poate și trebuie să se dezvolte în contextul postmodernismului, al schimbărilor din mediul intern și cel extern.

În general, e nevoie să precizăm că în definiția și analiza organizațiilor sunt identificate trei perspective (Scott): *sistemul rațional*, *sistemul natural*, *sistemul deschis*. Abordarea organizației ca sistem rațional se referă la imaginea clasică a organizației, considerată

ca entitate socială cu scopul realizării unor obiective specifice în baza principiului eficienței. Aceasta prevede raționalizarea atât a activității managementului, cât și a executorilor printr-o organizare „științifică” a muncii și a conducerii cu orientare spre eficiență, optimizare, raționalizare, formalizare bazate pe autoritate, constrângeri, reguli, directive etc. După cum remarcă Scott (1998): „...prin concentrarea pe structura normativă, analiștii sistemului rațional au trecut cu vederea structura comportamentală a organizațiilor. Structura este celebrată, acțiunea este ignorată” [2, p.58].

În cazul abordării organizațiilor ca sistem natural, acestea se prezintă ca organisme sau colectivități sociale, organizații de supraviețuire. Promotorii acestei perspective (E.Mayo, C.Barnard, P.Selznick) dau predilecție structurilor informale, cooperării în atingerea scopului comun. P.Selznick, care a pus bazele abordării instituționaliste a organizațiilor, a introdus noțiunile de competență distinctivă, acea caracteristică specifică sau unică ce diferențiază o organizație de alta, și personalitatea organizațională (în sensul actual al culturii organizaționale), astfel realizându-se instituționalizarea acestora, integrarea lor socială.

În accepțiunea lui J.A.C. Baum și T.Rowley (2002), „...toate perspectivele contemporane asupra organizațiilor adoptă în mod invariabil imaginea sistemului deschis, combinând-o fie cu o orientare spre sistemul rațional, fie cu una a sistemului natural” [2, p.67]. Aceste perspective trebuie să concorde cu scopurile managementului, îndeosebi într-o eră a schimbării, când „managerii construiesc, rearanjează, selectează și demolează multe aspecte (obiective) ale mediului înconjurător” [2, p.66], și denotă că modul de adecvare a sistemului deschis la caracteristicile interne ale organizațiilor și cerințele mediului va determina chiar capacitatea lor de adaptare. Astfel, în conformitate cu mediul, organizațiile trebuie să-și dezvolte structuri care să fie contingente cu exigențele variate ale diferitelor medii. Ca urmare, performanța organizației va fi optimă atunci când sistemul mecanic este asociat cu un mediu stabil, iar sistemul organic cu un mediu dinamic, situație proprie organizației educaționale ai cărei membri joacă un rol activ în crearea, definirea, interpretarea și influențarea mediului [1, p.64, 66-68].

În contextul acestor abordări, structura organizațională reprezintă un construct unitar de subsisteme conduse și de conducere, aflate în

permanentă conexiune și interpătrundere în raport cu funcțiile fiecărui element al procesului managerial instituțional.

Din perspectiva acestui concept al organizației/universității putem identifica și argumenta posibilele oportunități de realizare a conexiunilor dintre ciclurile învățământului superior ca subsisteme, accentul fiind plasat pe dimensiunea managerială.

În acest sens, formulăm câteva reguli pentru cadrul managerial în vederea realizării continuității și interconexiunii între cicluri ale învățământului superior.

Regula 1. Nu elemente ca entități funcționale constituie esența întregului/sistemului, ci invers, întregul/sistemul concepe în urma discriminării componentelor acestuia. Universitatea reprezintă un sistem complex constituit din ansamblul de componente interconexe. Aceasta înseamnă că, mai întâi, trebuie abordată universitatea ca întreg și, apoi, componentele/elementele constituente.

Regula 2. Suma caracteristicilor/parametrilor sau un parametru separat al sistemului nu este egală cu suma parametrilor/caracteristicilor componentelor sistemului.

Funcționarea eficientă a unor componente ale sistemului nu asigură obligatoriu și eficiența sistemului. Pot fi contexte/situații când obiectivele sistemului/organizației nu coincid cu cele ale componentelor constitutive. De exemplu, universitatea ca sistem are nevoie de integrare a unor componente/facultăți, nevoie dictată de contexte reale; iar componentele/facultățile intenționează să rămână intacte, să păstreze *statu-quo*, chiar dacă este în detrimentul calității.

Regula 3. Numărul de componente ale sistemului trebuie să fie minimal, dar și suficient pentru realizarea misiunii și a obiectivelor respective.

Astfel, structura organizațională universitară reprezintă conexiunea structurilor educaționale, de cercetare, economice, manageriale, financiare etc.

În acest context, trebuie menționat faptul că funcționarea a trei cicluri de învățământ superior nu presupune obligatoriu și mărirea structurilor manageriale.

Regula 4. Structura sistemului trebuie să funcționeze așa încât schimbările/modificările interconexiunilor pe verticală să nu afecteze funcționarea întregului sistem, dar și a componentelor constitutive.

Schimbarea conducerii instituției, schimbarea unor conducători ai departamentelor instituționale nu trebuie să influențeze eficiența funcționării sistemului și a subsistemelor.

Regula 5. Autonomia universității are efecte asupra tuturor participanților sistemului, stabilită prin documente reglatorii instituționale, elaborate transparent și în baza unui consens.

Regula 6. Pentru a elabora strategia dezvoltării sistemului și a componentelor constituente, este necesar a stabili arborele obiectivelor, dar și aspecte dominante și prioritare pentru o perioadă.

Regula 7. Din toate obiectivele posibile, prioritatea trebuie oferită calității: procesului, rezultatului, condițiilor etc.

Regula 8. În cadrul constituirii/dezvoltării structurii manageriale și organizaționale, trebuie să se țină cont că toate procesele în sistemul universitar au un caracter continuu și „interconex”. Sistemul există până când funcționează și se dezvoltă.

Regula 9. Managementul universitar instituțional trebuie să țină cont de:

- asigurarea căilor alternative de funcționare și dezvoltare;
- necesitatea funcționării pe baza normelor, standardelor respective;
- necesitatea producerii și implementării inovațiilor/schimbărilor.

Regula 10. Interconexiunea și continuitatea între cicluri ale învățământului superior din perspectiva managerială se realizează:

1) *pe verticală*: ciclul 1, ciclul 2, ciclul 3 – diagnosticare, conceptualizare, proiectare, implementare/organizare, monitorizare/evaluare, comunicare, reglare, luarea deciziilor;

2) *pe orizontală*:

ciclul 1	ciclul 2	ciclul 3
dimensiunea managerială	diagnostizare	dimensiunea educațională
dimensiunea managerială	conceptualizare	dimensiunea educațională
dimensiunea managerială	proiectare	dimensiunea educațională
dimensiunea managerială	organizare/implementare	dimensiunea educațională
dimensiunea managerială	monitorizare/evaluare	dimensiunea educațională

Realizarea eficientă a continuității și a interconexiunii dintre ciclurile ale învățământului superior este un factor determinant în realizarea calității formării specialiștilor pentru economia națională.

Referințe:

1. COJOCARU, V. *Calitatea în educație. Managementul calității*. Chișinău, 2007. 268 p.
2. *Ghidul Comisiei pentru evaluarea și asigurarea calității în unitățile de învățământ preuniversitar*. București: Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar. Disponibil: www.edu.ro/ARACIP.

Cercetarea a fost realizată cu susținerea financiară a proiectului instituțional 15.817.06.23F Concepția și metodologia de realizare a conexiunii și continuității între și intra cicluri de învățământ superior din perspectiva cadrului calificărilor și clasicatorului de ocupații.